

ZA RNDR. PETROM LUPTÁKOM

FOR RNDR. PETER LUPTÁK

Peter URBAN

Katedra biológie a ekológie, Fakulta prírodných vied UMB, Tajovského 40, 974 01 Banská Bystrica;
email: Peter.Urban@umb.sk, urbanlutra@gmail.com

Abstract

On 17 November 2015 tragically died in a road accident RNDr. Peter Lupták, head of the Zoological Department of the Bojnice Zoological garden, at the age of 45. He was born on 8 September 1970 in Lučenec. Peter graduated from the Faculty of Natural Sciences of the Comenius University in Bratislava, where he afterwards worked as an PhD student. In 2001 he joined on the Bojnice Zoological garden, where he worked, to his untimely death. The passing of Peter Lupták means a tremendous loss for the world of zoos and zoologist.

„Nad vodou ma drží to, že sú tu tie zvieratá. A že u nich nájdem vykúpenie z krízových situácií. Zájdem za nimi a hneď je všetko vyriešené, kríza zažehnaná. Pociť, že môžem byť s nimi v niektorých zlých situáciách, ktoré spôsobia ľudia, je nenahraditeľný. To ma vie vždy naštartovať a vrátiť späť do reality.“

Peter LUPTÁK

Nestáva sa často aby som súbežne s recenziou vydarenej knižnej publikácie písal aj nekrológ o jej autorovi. A už len výnimočne, pokiaľ to bol človek v najlepších rokoch, plný optimizmu, elánu a plánov...

V piatok 20. novembra 2015 som mal práve napísané prvé dva odseky recenzie knihy „ZOO BOJNICE: Slovenská archa biodiverzity“, keď ma zastihla tá nečakaná, prekvapujúca a mimoriadne smutná správa, ktorej som spočiatku odmietal uveriť. Vrela o tom, že autor danej knihy, vedúci zoologického odboru Zoologickej záhrady Bojnice, RNDr. Peter Lupták, tragicky zahynul 17. novembra 2015 počas dopravnej nehody v Juhoafrickej republike. Necelý týždeň po tom ako sme boli so študentami na vydarenej exkurzii práve v Zoologickej záhrade Bojnice, ktorú sme pripravovali v októbri ešte s Petrom. Vtedy sa nám ospravedlnil, že nás nebude môcť sprevádzať, pretože v čase jej konania bude opäť vo svojej milovanej Afrike, na ktorú sa už veľmi tešil.

Peter Lupták sa narodil 8. septembra 1970 v Lučenci. Vyštudoval Prírodovedeckú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, odbor špeciálna zoológia. Už počas štúdia pôsobil na niekoľkých zahraničných pracoviskách, napríklad v Smithsonian Institute (USA), alebo v British Museum of Natural History (Veľká Británia). Venoval sa štúdiu evolúcie, fylogeny a diverzity afrických cicavcov. Po skončení magisterského štúdia ostal na alma mater (na katedre ekológie) ako interný doktorand. Už tam sa naplno pustil do mimoriadne potrebnej, lež náročnej práce tvorby slovenského menoslovia cicavcov. Spomínam si na viaceré konštruktívne a zaujímavé diskusie na túto tému, pri ktorých som obdivoval nielen jeho obdivuhodný prehľad, ale aj jazykovú výbavu, trpezlivosť i pracovitosť. Charakteristický entuziazmus a pracovné nasadenie dokázal vhodne prepojiť s pragmatickým a vecne korektným vedeckým prístupom. Jeho výsledkom bola publikácia „Slovenské mená cicavcov sveta“, ktorú vydal už na svojom novom pôsobisku (LUPTÁK 2003). Od roku 2001 sa ním (po dlhšom rozhodovaní sa) stala Zoologická záhrada Bojnice.

Dnes je zrejmé, že toto ťažké rozhodnutie zmeny univerzitného prostredia za diametrálne odlišnú a náročnú prax zoologickej záhrady (s potenciálom intenzívnejšej práce s exotickými zvieratami), i Bratislavy za hornú Nitru, bolo nielen uvážené, ale aj dobré. Prechod navyše Peter zvládol priam obdivuhodne, na čom mala určite nemalú zásluhu jeho priateľka, Mgr. Zuzana Mihálovová.

Bojnická zoo sa (ako jediná na Slovensku) aj aktivitami RNDr. Petra Luptáka stala súčasťou prestížnej Svetovej asociácie zoologických záhrad a akvárií (WAZA). Vďaka jeho úsiliu sa prvýkrát na Slovensku narodil orangutan, ktorý dostal meno Kiran a dodnes je

hviezdou zoo. Rovnako to bolo aj v prípade levíčat Ramzesa a Zary. Peter aktívne pracoval aj v Únii českých a slovenských zoologických záhrad (UCSZOO), v rámci ktorej pôsobil od roku 2004 ako koordinátor komisie pre veľké mačkovité šelmy pre české a slovenské zoo. V Európskej asociácii zoologických záhrad a akvárií (EAZA) bol členom odbornej skupiny pre leoparda perzského (*Panthera pardus saxicolor*) a zebra Hartmannovej (*Equus zebra hartmannae*). Od roku 2013 bol členom výkonného výboru poradnej skupiny (*Taxon Advisory Group – TAG*) v rámci EAZA pre antilopy a žirafy.

Doktor Lupták publikoval kvalitné odborné-populárne články v domácich i zahraničných časopisoch (napr. *Živa*). Jeho výborné prednášky, doplnené množstvom vlastných kvalitných fotografií (pretože bez fotoaparátu si ho vari ani neviem predstaviť), patrili k vyhľadávaným na rôznych domácich a zahraničných konferenciách a iných vedeckých a odborných podujatiach.

Svoju pečať v tlačil aj výročným správam zoologickej záhrady Bojnice, ktoré v podobe pútavých, obsahovo i graficky výborne zvládnutých brožúr, zostavoval a editoval od roku 2009. Charakteristický štýl a množstvo (580) farebných fotografií sú typické aj pre mimoriadne vydareného sprievodcu po zoo Bojnice, ktorý pripravil spoločne s Bc. Michalom Sloviakom (LUPTÁK & SLOVIÁK 2012). Vyvrcholením jeho publikačnej činnosti bolo vydanie reprezentatívnej (v úvode spomínanej) publikácie pri príležitosti 60. výročia vzniku Zoologickej záhrady Bojnice, výstižne nazvanej ZOO BOJNICE: Slovenská archa biodiverzity (LUPTÁK 2015) (viď napr. jej recenziu v tomto časopise – URBAN 2015).

Peter Lupták sa neustále venoval najmä obľúbenej faune afrických cicavcov. Do Afriky uskutočnil viacero ciest, počas ktorých prešiel 12 jej štátov. Tá posledná sa mu stala osudnou. Hoci v Afrike zažil niekoľko dramatických momentov pri stretnutiach so živočíchmi, zahynul počas dopravnej nehody. Zhodou okolností sa tak stalo v deň, kedy si pripomíname výročie politicko-spoločenských zmien v bývalom Československu, ktoré naštartovali aj nové možnosti cestovania a poznávania sveta. Vzácný človek, ktorého som spoznal ešte ako obdivuhodného, nadaného a šikovného študenta, odišiel práve v deň, kedy majú študenti na celom svete svoj sviatok.

Pre všetkých, ktorí ho poznali, bol RNDr. Peter Lupták zdrojom nápadov, poučenia a inšpirácie, vzorom pracovitosti, výborným kolegom a priateľom, so stratou ktorého sa skutočne vyrovnáva len veľmi ťažko.

Dovidenia vo večnosti, Peťo...

„Adrenalinových zážitkov je dosť, ale vieme, že ak človek neprovokuje a nesnaží sa atakovať hranice, je v pohode. Môže vás však postretnúť sakramentská smola, no vtedy si nepomôžete.“

Peter LUPTÁK

Literatúra

LUPTÁK P. 2003: Slovenské mená cicavcov sveta. Zoologická záhrada, Bojnice, 218 pp.

LUPTÁK P. 2015: ZOO BOJNICE: Slovenská archa biodiverzity. Zoologická záhrada, Bojnice, 256 pp.

LUPTÁK P. & SLOVIAK M. 2012: ZOO Bojnice. Sprievodca. Zoologická záhrada, Bojnice, 187 pp.

URBAN P. 2015: Peter Lupták: ZOO BOJNICE: slovenská Archa biodiverzity. QRN 2(2): 167-169.